

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถาบันศึกษาของนิสิต นักศึกษา หลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต ในสถาบันระดับอุดมศึกษา

พลอยชนก ปทุมานนท์ (วท.ม.)¹, ไชยา สนิท (พท.บ.)², ไสว หวานเสร็จ (คศ.บ.)³,
ศาสตรี เสาวคนธ์ (พ.บ., Ph.D.)¹

¹ คณะการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี

² คณะแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาสารคาม มหาสารคาม

³ สำนักวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เชียงราย

บทคัดย่อ

การเลือกสถาบันศึกษาในระดับอุดมศึกษาอาจมีปัจจัยด้านใดด้านหนึ่งหรือหลายด้าน การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถาบันศึกษา และศึกษาพฤติกรรมการใช้สุขภาพทางเลือกก่อนเข้าศึกษาของนิสิต นักศึกษา หลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ในสถาบันระดับอุดมศึกษา 3 แห่ง 3 ภูมิภาค ได้แก่ มหาวิทยาลัยบูรพา มหาสารคาม และแม่ฟ้าหลวง เลือกตัวอย่างแบบเจาะจงสถาบันที่มีลักษณะภูมิประเทศ เศรษฐกิจ และสังคมต่างกัน สุ่มโดยแบบสอบถามจำนวน 143 คน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย t-test และ F-test ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเข้าศึกษาทั้ง 3 สถาบันมี 6 ด้าน ให้ความสำคัญบางด้านแตกต่างกันเล็กน้อย โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 3.47$) ด้านที่นิสิต นักศึกษาให้ความสำคัญลำดับแรกๆ มหาวิทยาลัยบูรพา คือความน่าสนใจของหลักสูตร โอกาสหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา ประโยชน์ของเนื้อหาวิชา และใกล้ธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คือประโยชน์ของเนื้อหาวิชา ความน่าสนใจของหลักสูตร สาขาตรงกับความชอบและความสนใจ โอกาสหางานทำหลังสำเร็จการศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง คือ ความน่าสนใจของหลักสูตร ประโยชน์ของเนื้อหาวิชา สาขาตรงกับความชอบและความสนใจ มีห้องสมุดและตำราเรียนทันสมัย ภูมิลำเนาของนิสิต นักศึกษา อาชีพและรายได้ของผู้ปกครองที่ต่างกันให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านค่าใช้จ่าย สถานที่ และสิ่งนำเสนอทางกายภาพแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) ส่วนใหญ่เคยใช้ยาสมุนไพร สมุนไพร และการนวด เพื่อบำรุงสุขภาพ รักษาอาการ/โรคเจ็บป่วยที่ไม่รุนแรง และเพื่อผ่อนคลาย ผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกใช้มากที่สุดคือ บิดา มารดา ผลการศึกษานี้จะเป็นประโยชน์ต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อนำไปเป็นข้อมูลในการวางแผนพัฒนาสถาบันให้มีจุดเด่นและสอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนต่อไป

คำสำคัญ : ปัจจัยเลือกสถานศึกษา การแพทย์แผนไทยประยุกต์ สถาบันระดับอุดมศึกษา

ผู้นิพนธ์ที่รับผิดชอบ : พลอยชนก ปทุมานนท์

คณะการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร มหาวิทยาลัยบูรพา ชลบุรี 20130 ประเทศไทย

E-mail: ploychanok@buu.ac.th

Factors Relating to the Selection of Educational Institution of Applied Thai Traditional Medicine Students

Ploychanok Pathumanont (M.S.)¹, Chaiya Sanit (B.ATM.)², Sawai Wanset (B.A.)³,
Sastri Saowakontha (M.D.,Ph.D.)¹

¹ Faculty of Abhaibhubej Thai Traditional Medicine Burapha University, Chonburi

² Faculty of Medicine, Mahasarakham University, Mahasarakham

³ School of Health Scienc Mae Fah Luang University, Chiang Rai

Abstract

The selection of an educational institute may depend on one or several reasons. This research was aimed to explore and compare the factors that students used in selecting the course and institute for their alternative medicine education. Three institutes of Applied Thai Traditional Medicine in 3 regions of Thailand including Burapha University in the east, Mahasarakham University in the northeast and Mae Fah Luang University in the north. These three institutes were purposely selected due to their differences in geography, economics and social. The results from 143 students questionnaires, more females students made their own decision, not by their parents, in selecting the institute. There are 6 factors involving the selection of the institutes (at the moderate level, $\bar{x}= 3.47$). For Burapha University, attractiveness of the course, opportunity to work after graduation, benefits of the course, natural and tourist attraction were the main factors. Whereas Mahasarakham University, benefits of the course, attractiveness of the course, fields match the preferences and interests, opportunity to work after graduation and Mae Fah Luang University, the attractiveness of the course, benefits of the course, fields match the preferences and interests, and modernized library are the main factors. The different of student's domiciles, parent's occupation and income were depicted the attention to the cost, location and physical presentation are also the factors ($p<0.05$). The findings also showed these students are used to alternative medicines by themselves, either using herbal medicines, meditation and massage for health promotion, treating mild illness and relaxation. Parents have the influence on the decision making in selecting the treatment. This study would be applicable to the involving institutes for planning and developments to meet the satisfaction of the attendants.

Keywords : Factors relating to the selection of education, Applied Thai Traditional Medicine, Institute of higher education

Corresponding author : Ploychanok Pathumanont. Faculty of Abhaibhubej Thai Traditional Medicine Burapha University, Chonburi 20131, Thailand. E-mail: ploychanok@buu.ac.th

บทนำ

ปัจจุบันการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษามีการเปลี่ยนแปลงเป็นอย่างมาก จะเห็นได้จากการที่มีมหาวิทยาลัยเพิ่มมากขึ้น เกิดการแข่งขันในทุกพันธกิจของมหาวิทยาลัย การเปิดโอกาสทางการศึกษามีหลายรูปแบบ ทำให้แต่ละสถาบันต้องปรับเปลี่ยนรูปแบบการบริหารจัดการให้มีประสิทธิภาพ¹ การแพทย์แผนไทยประยุกต์ ริเริ่มโดยศาสตราจารย์นายแพทย์อวย เกตุสิงห์² ซึ่งในปัจจุบันมีสถาบันระดับอุดมศึกษาที่จัดการเรียน การสอนสาขาวิชาการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ระดับปริญญาตรีหลักสูตร 4 ปี รวม 8 แห่ง³ เมื่อสำเร็จการศึกษา แล้วจะได้รับปริญญาการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิต

การแพทย์แผนไทยได้รับการส่งเสริมเพื่อการดูแลสุขภาพมากขึ้น จากหน่วยงานของรัฐ และเอกชน ในปีงบประมาณ 2553 กระทรวงสาธารณสุข มีเป้าหมายนำร่องรับแพทย์แผนไทยเข้าทำงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล จังหวัดละ 2 แห่ง รวม 150 แห่ง และปีงบประมาณ 2554 ได้ขยายเป้าหมายดำเนินงานในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลเฉลิมพระเกียรติให้ครบทุกแห่งด้วย จึงรับแพทย์แผนไทยเพิ่มอีกหลายแห่ง⁴ สถาบันการศึกษาหลายแห่งจึงจัดการเรียนการสอนหลักสูตรการแพทย์แผนไทยและการแพทย์แผนไทยประยุกต์เพิ่มมากขึ้น เพื่อให้บัณฑิตนักศึกษามีโอกาสเลือกสถาบันการศึกษาที่ตรงกับความต้องการ การเพิ่มจำนวนของหลักสูตรดังกล่าว ส่งผลให้สถาบันการศึกษาเหล่านี้ต้องพัฒนาหลักสูตรและสร้างอัตลักษณ์ของแต่ละสถาบัน เพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันและสร้างแรงจูงใจให้นักศึกษาเลือกเรียนหลักสูตรการแพทย์แผนไทยและการแพทย์แผนไทยประยุกต์ในสถาบันของตน สำหรับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถาบันศึกษาในสาขาวิชาหรือหลักสูตรอื่นมีการศึกษามากบ้างแล้ว^{5,6} แต่หลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์บัณฑิตนี้เป็นการศึกษาครั้งแรก เนื่องจากเป็นหลักสูตรใหม่ที่มีการจัดการเรียนการสอนในสถาบันระดับอุดมศึกษา

คณะผู้วิจัยจึงดำเนินการศึกษาและเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถาบันศึกษา ศึกษาพฤติกรรมการใช้สุขภาพทางเลือกก่อนเข้าศึกษาของนิสิต นักศึกษา หลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์ในสถาบันระดับอุดมศึกษา เพื่อนำผลมาปรับปรุง พัฒนาหลักสูตรของสถาบันให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เรียนต่อไป

วิธีการศึกษา

ข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นการสำรวจการเลือกสถาบันการศึกษาของนิสิต นักศึกษาปริญญาตรีหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ภาคปกติ ชั้นปีที่ 1 ที่ลงทะเบียนเรียนในภาคการศึกษาที่ 1/2554 จากมหาวิทยาลัยในส่วนภูมิภาคสามแห่งที่มีลักษณะทางภูมิประเทศ เศรษฐกิจ และสังคมแตกต่างกัน ซึ่งได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการพิจารณาจริยธรรมการวิจัยในมนุษย์ มหาวิทยาลัยบูรพา เมื่อวันที่ 10 กันยายน พ.ศ. 2553 ดำเนินการวิจัยตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์-กรกฎาคม พ.ศ. 2554

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

เลือกประชากรทั้งหมดแบบเจาะจงจากนิสิต นักศึกษา ที่กำลังศึกษาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์ ชั้นปีที่ 1 ในภาคการศึกษาแรก เนื่องจากเพิ่งจะผ่านประสบการณ์การตัดสินใจเลือกสถาบันศึกษามาไม่นาน รวม 143 คน จากมหาวิทยาลัยบูรพาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 50 คน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม ในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ 44 คน และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง 49 คน

การเก็บข้อมูล

ใช้แบบสอบถามซึ่งประกอบด้วยคำถามที่เกี่ยวข้องกับปัจจัยของการเลือกสถาบันศึกษา 6 ด้าน คือ ด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านสถานที่ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก ด้านบุคลิก ด้านการส่งเสริมการตลาด รวมทั้งคำถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการใช้สุขภาพทางเลือก จำนวน 50 ข้อ

โดยวัดระดับความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถาบันศึกษาที่อ้างอิงเกณฑ์การให้คะแนนเป็น 5 ระดับตามมาตรวัดแบบลิเคอร์ท (Likert-type Scale) การทดสอบแบบสอบถามพบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.85

ผู้วิจัยได้เก็บรวบรวมข้อมูลในเดือนมีนาคม-สิงหาคม พ.ศ. 2554 โดยส่งแบบสอบถามให้นิสิต นักศึกษาดังกล่าวจำนวน 143 ชุด และได้รับการตอบกลับร้อยละ 100 คิดเป็นจำนวน ดังนี้ มหาวิทยาลัยบูรพา จำนวน 50 คน มหาวิทยาลัยมหาสารคาม จำนวน 44 คน และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง จำนวน 49 คน รวมทั้งสิ้น 143 คน

การวิเคราะห์ข้อมูล

ข้อมูลทั่วไปของประชากรใช้การวิเคราะห์เชิงพรรณนา

ข้อมูลเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถาบัน
ศึกษา และ พฤติกรรมการใช้สุขภาพทางเลือกรก่อนเข้า
ศึกษา ระหว่างสถาบันใช้มาตรวัดแบบลิเคอร์ต

(Likert-type Scale) โดยกำหนดเกณฑ์คะแนน ตั้งแต่
5-1 มีความหมายของระดับคะแนน ดังนี้

ระดับการตัดสินใจเลือกมากที่สุด มีคะแนนเป็น 5
ระดับการตัดสินใจเลือกมาก มีคะแนนเป็น 4
ระดับการตัดสินใจเลือกปานกลาง มีคะแนนเป็น 3
ระดับการตัดสินใจเลือกน้อย มีคะแนนเป็น 2
ระดับการตัดสินใจเลือกน้อยที่สุด มีคะแนนเป็น 1

ผลการศึกษา

1. ข้อมูลทั่วไปของประชากรนิสิต นักศึกษาจำนวน
143 คน ที่กำลังศึกษาหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์

ตารางที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของประชากร

ข้อมูลทั่วไป	มหาวิทยาลัย บูรพา		มหาวิทยาลัย มหาสารคาม		มหาวิทยาลัย แม่ฟ้าหลวง	
	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ	จำนวน(คน)	ร้อยละ
เพศ						
หญิง	43	86.00	33	75.00	40	81.63
ชาย	7	14.00	11	25.00	9	18.36
ภูมิลำเนา						
ภาคเหนือ	0	0.00	3	6.82	23	46.94
ภาคกลาง	17	34.00	8	18.18	4	8.16
ภาคใต้	3	6.00	3	6.82	12	24.49
ภาคตะวันออก	30	60.00	0	0.00	0	0.00
ภาคตะวันตก	0	0.00	0	0.00	2	4.08
ภาคตะวันออกเฉียงเหนือ	0	0.00	30	68.18	8	16.33
อาชีพของผู้ปกครอง						
รับราชการ	21	42.00	19	43.18	22	44.90
รัฐวิสาหกิจ	2	4.00	0	0.00	2	4.08
ธุรกิจส่วนตัว	9	18.00	11	25.00	17	34.69
บริษัท/เอกชน	7	14.00	3	6.82	0	0.00
อื่น ๆ	11	22.00	11	25.00	8	16.33
เหตุผลในการเลือกศึกษา						
ตามอุดมการณ์ของตนเอง	31	62.00	29	65.91	39	79.59
ต้องการเป็นนิสิต นักศึกษา มหาวิทยาลัยแห่งนี้	0	0.00	3	6.82	3	6.12
ผู้ปกครองอยากให้เรียน	14	28.00	10	22.73	5	10.20
เรียนตามเพื่อน	0	0.00	0	0.00	0	0.00
อื่น ๆ	5	10.00	2	4.55	2	4.08

ชั้นปีที่ 1 ในสถาบันระดับอุดมศึกษา ปีการศึกษา 2554
จากมหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม
และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง พบว่าทั้ง 3 สถาบันมีข้อมูล
ทั่วไป เหมือนกันซึ่งเรียงตามลำดับสถาบันคือ

ผู้ที่ศึกษาส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชายคือ
เป็นเพศหญิงร้อยละ 86.00 ร้อยละ 75.00 และร้อยละ
81.63 ส่วนใหญ่มีภูมิลำเนาอยู่ในภาคเดียวกับที่ตั้งของ
สถาบันที่ศึกษาร้อยละ 60.00 ร้อยละ 68.18 และร้อยละ
46.94 ส่วนใหญ่อาชีพของผู้ปกครองคือรับราชการ
ร้อยละ 42.00 ร้อยละ 43.18 และร้อยละ 44.90 และ
ส่วนใหญ่เลือกศึกษาในหลักสูตรการแพทย์แผนไทยประยุกต์
ตามอุดมการณ์ของตนเองร้อยละ 62.00 ร้อยละ 65.91
และร้อยละ 79.59 ตามลำดับ (ตารางที่ 1)

2. ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจเลือกสถาบันการศึกษาของนิสิต นักศึกษาทั้ง 3 สถาบัน มี 6 ด้านเหมือนกันคือ 1) ด้านผลิตภัณฑ์ 2) ด้านราคา 3) ด้านสถานที่ 4) ด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ (ถ้าได้เห็นด้วยตนเองหรือจากคำบอกเล่าของผู้อื่น) 5) ด้านบุคคล (จากคำบอกเล่าของผู้อื่น) 6) ด้านการส่งเสริมการตลาด โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{x} = 3.47$) โดยให้ความสำคัญต่อยปัจจัยด้านต่าง ๆ เป็นรายชื่อแตกต่างกันดังนี้

ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ที่ผู้ศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญ 3 ลำดับแรกต่างกันเล็กน้อย คือเลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา เพราะความน่าสนใจของหลักสูตรและโอกาสหางานทำหลังสำเร็จการศึกษาเป็นลำดับแรก เท่ากัน 4.32 คะแนน รองลงมาคือ ประโยชน์ของเนื้อหาวิชา 4.30 คะแนน และสาขาตรงกับความสนใจ 4.12 คะแนน เลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพราะประโยชน์ของเนื้อหาวิชาเป็นลำดับแรก คือ 4.18 คะแนน รองลงมาคือความน่าสนใจของหลักสูตร 4.14 คะแนน สาขาตรงกับความสนใจและความชอบ และโอกาสหางานทำหลังสำเร็จการศึกษาเท่ากับ 3.93 คะแนน เลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพราะความน่าสนใจของหลักสูตรเป็นลำดับแรก คือ 4.51 คะแนน รองลงมาคือประโยชน์ของเนื้อหาวิชา 4.43 คะแนน และสาขาวิชาตรงกับความสนใจและความชอบ 4.33 คะแนน ตามลำดับ

ปัจจัยด้านราคาของผู้ศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกต่างกันเล็กน้อย คือ เลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา เพราะคาดว่าจะใช้ค่าใช้จ่ายน้อยในการเข้าศึกษา 3.28 คะแนน เลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพราะค่าธรรมเนียมการศึกษา 3.31 คะแนน เลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพราะคาดว่าจะใช้

ค่าใช้จ่ายน้อยในการเข้าศึกษา 3.22 คะแนน ตามลำดับ ปัจจัยด้านสถานที่ที่ผู้ศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกต่างกันเล็กน้อย คือเลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา เพราะใกล้ธรรมชาติและแหล่งท่องเที่ยว 4.08 คะแนน เลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาสารคาม เพราะบริเวณพื้นที่กว้างขวาง 3.68 คะแนน เลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงเพราะบรรยากาศและสภาพแวดล้อมเหมาะแก่การศึกษา และบริเวณพื้นที่กว้างขวางเท่ากับ 4.31 คะแนน

ปัจจัยด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ (ถ้าได้เห็นด้วยสายตาตนเองหรือจากคำบอกเล่าของผู้อื่น)

ผู้ศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกเหมือนกัน คือ เลือกศึกษาใน มหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพราะมีห้องสมุดและตำราเรียนทันสมัย 3.90 คะแนน 3.86 คะแนน และ 4.43 คะแนน

ปัจจัยด้านบุคคล (จากคำบอกเล่าของผู้อื่น) ผู้ศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกเหมือนกัน คือ เลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพราะคณาจารย์ผู้สอนมีตำแหน่งทางวิชาการ 3.92 คะแนน 3.68 คะแนน และ 3.86 คะแนน

ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด ผู้ศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกเหมือนกันคือ เลือกศึกษาในมหาวิทยาลัยบูรพา มหาวิทยาลัยมหาสารคาม และมหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง เพราะมีเว็บไซต์ข้อมูลข่าวสารครบ 3.18 คะแนน 3.34 คะแนน และ 3.61 คะแนน (ตารางที่ 2-3)

ตารางที่ 2 ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถาบันศึกษาโดยรวมและรายด้าน

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถาบันศึกษา	มหาวิทยาลัยบูรพา		มหาวิทยาลัยมหาสารคาม		มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง		ผลรวม
	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	\bar{x}	S.D.	
ปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์	3.84	0.47	3.63	0.33	3.89	0.48	3.78
ปัจจัยด้านราคา	3.20	0.77	3.13	0.80	3.10	0.68	3.14
ปัจจัยด้านสถานที่	3.73	0.86	3.29	0.76	3.65	0.77	3.55
ปัจจัยด้านสิ่งนำเสนอทางกายภาพ	3.59	0.51	3.48	0.70	4.22	0.54	3.76
ปัจจัยด้านบุคคล	3.37	0.55	3.35	0.57	3.50	0.58	3.40
ปัจจัยด้านการส่งเสริมการตลาด	3.01	0.69	3.15	0.76	3.43	0.71	3.19
โดยรวม	3.46	0.42	3.34	0.45	3.63	0.41	3.47

3. การทดสอบทางสถิติ

พบว่านิสิต นักศึกษาทั้ง 3 สถาบันที่มีเพศต่างกัน กัน โดยนิสิตเพศหญิงให้ความสำคัญสูงกว่าเพศชายทั้ง 3 สถาบัน (ตารางที่ 4)

ตารางที่ 4 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถาบันศึกษาของนิสิต นักศึกษาที่มีเพศต่างกัน

ปัจจัย	มหาวิทยาลัยบูรพา				มหาวิทยาลัยมหาสารคาม				มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง									
	ชาย		หญิง		t	P	ชาย		หญิง		t	P	ชาย		หญิง			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.			\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
ด้านผลิตภัณฑ์	3.89	0.52	3.84	0.47	0.24	0.81	3.64	0.48	3.62	0.28	0.13	0.90	3.61	0.74	3.95	0.39	-1.94	0.06
ด้านราคา	3.43	1.01	3.16	0.73	0.84	0.40	3.18	0.70	3.11	0.84	0.25	0.80	2.89	0.76	3.14	0.66	-1.01	0.32
ด้านสถานที่	3.54	0.75	3.76	0.88	-0.61	0.54	3.27	0.90	3.30	0.72	-0.09	0.93	3.51	1.19	3.69	0.66	-0.61	0.55
ด้านสิ่งนำเสนอ																		
ทางกายภาพ	3.53	0.44	3.60	0.53	-0.32	0.75	3.21	0.51	3.57	0.74	-1.51	0.14	4.13	0.60	4.24	0.53	-0.54	0.59
ด้านบุคคล	3.60	0.83	3.34	0.49	1.16	0.25	3.27	0.48	3.38	0.60	-0.53	0.60	3.41	0.72	3.52	0.56	-0.50	0.62
ด้านการส่งเสริม					1.30	0.20	3.05	0.76	3.18	0.76	-0.51	0.61	3.47	0.76	3.42	0.71	0.20	0.84
การตลาด	3.32	1.06	2.96	0.61														
โดยรวม	3.55	0.46	3.44	0.42	0.63	0.53	3.27	0.39	3.36	0.47	-0.58	0.56	3.50	0.45	3.66	0.40	-1.02	0.31

หมายเหตุ: t = t-test, P = P-value, นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ P=0.05

นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ที่มีภูมิลำเนาต่างกัน ให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านสถานที่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) อาชีพและรายได้ของผู้ปกครองที่ต่างกันให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้านไม่แตกต่างกัน นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคามที่มีภูมิลำเนาต่างกัน ให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านสถานที่ และด้านราคาแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) อาชีพและรายได้ของผู้ปกครองที่ต่างกันให้ความสำคัญ

ต่อปัจจัยด้านต่าง ๆ ทั้ง 6 ด้านไม่แตกต่างกัน นักศึกษา มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวงที่มีภูมิลำเนาต่างกัน ให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านสถานที่ที่ต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) อาชีพของผู้ปกครองที่ต่างกันให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านราคาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p < 0.05$) รายได้ของผู้ปกครองที่ต่างกันให้ความสำคัญต่อปัจจัยด้านราคาต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($p \leq 0.05$) (ตารางที่ 5)

ตารางที่ 5 การเปรียบเทียบปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถาบันศึกษาของนิสิต นักศึกษาที่มีภูมิลำเนาต่างกัน อาชีพ และรายได้ของผู้ปกครองที่ต่างกัน

ปัจจัย	มหาวิทยาลัยบูรพา						มหาวิทยาลัยมหาสารคาม						มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง					
	ภูมิลำเนา		อาชีพ		รายได้		ภูมิลำเนา		อาชีพ		รายได้		ภูมิลำเนา		อาชีพ		รายได้	
	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P	F	P
ด้านผลิตภัณฑ์	0.61	0.55	1.40	0.25	1.09	0.38	1.72	0.18	0.70	0.56	1.25	0.30	1.26	0.30	1.95	0.14	0.45	0.81
ด้านราคา	0.30	0.74	1.09	0.37	0.98	0.44	3.01	0.04	0.50	0.68	0.98	0.42	0.15	0.96	3.36	0.03	1.70	0.15
ด้านสถานที่	0.09	0.00	1.07	0.38	0.35	0.88	4.33	0.00	0.23	0.87	0.74	0.56	5.72	0.00	1.66	0.19	2.37	0.06
ด้านสิ่งนำเสนอ																		
ทางกายภาพ	0.40	0.67	0.27	0.90	0.67	0.65	1.24	0.31	2.57	0.06	0.86	0.49	2.12	0.09	1.33	0.28	2.45	0.05
ด้านบุคคล	0.57	0.57	0.82	0.52	0.57	0.72	1.18	0.33	2.40	0.08	0.59	0.67	0.64	0.63	0.52	0.67	0.60	0.70
ด้านการส่งเสริม																		
การตลาด	0.62	0.54	1.40	0.25	0.30	0.91	1.33	0.28	0.28	0.83	0.35	0.84	1.66	0.18	1.53	0.22	0.41	0.84
โดยรวม	2.41	0.10	1.31	0.28	0.50	0.78	4.15	0.01	1.35	0.27	0.68	0.60	1.69	0.17	2.27	0.09	1.20	0.33

หมายเหตุ: F = F-test, P = P-value, นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ P=0.05

4. การใช้บริการสุขภาพทางเลือุกก่อนเข้าศึกษา พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยบูรพา ส่วนใหญ่เคยใช้ร้อยละ 70.00 และไม่เคยใช้ร้อยละ 30.00 เคยใช้มากที่สุด 3 ลำดับแรก คือยาสมุนไพร สมุนไพร และนวด ตามลำดับ ใช้บ่อยที่สุดเดือนละ 1 ครั้ง รองลงมาคือเดือนละ 2-3 ครั้ง และไม่พบการใช้สูงกว่าเดือนละ 5 ครั้ง โดยใช้เพื่อผ่อนคลาย เพื่อบำรุงสุขภาพ รักษาอาการ/โรคที่ไม่รุนแรง ร่วมกับแผนปัจจุบัน เพื่อป้องกันโรค เพื่อความงาม และใช้เมื่อแผนปัจจุบันไม่ได้ผลตามลำดับ และไม่เคยใช้ฤชิตัดตน และไทเก๊ก ผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกใช้มากที่สุดคือบิดา มารดา ตนเอง เพื่อน คนรู้จัก และบุคลากรทางการแพทย์ตามลำดับ

นิสิตมหาวิทยาลัยมหาสารคาม ส่วนใหญ่เคยใช้ร้อยละ 68.18 และไม่เคยใช้ร้อยละ 31.82 เคยใช้มากที่สุด 3 ลำดับแรกคือยาสมุนไพร สมุนไพร และนวด ตามลำดับ ใช้บ่อยที่สุดคือเดือนละ 1 ครั้ง รองลงมาคือสัปดาห์ละ 1 ครั้ง และเดือนละ 2-3 ครั้ง เท่ากัน และไม่พบการใช้สูงกว่าเดือนละ 5 ครั้ง ใช้เพื่อบำรุงสุขภาพ รักษาอาการ/โรคที่ไม่รุนแรง เพื่อผ่อนคลาย ร่วมกับแผนปัจจุบันเพื่อป้องกันโรค เพื่อความงาม และใช้เมื่อแผนปัจจุบันไม่ได้ผลตามลำดับ และไม่เคยใช้ไทเก๊ก ผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกใช้มากที่สุดคือตนเอง บิดา มารดา เพื่อน คนรู้จัก และบุคลากรทางการแพทย์ตามลำดับและไม่เคยใช้ฝังเข็ม ไทเก๊ก และการอดอาหารเพื่อล้างพิษ ผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกใช้มากที่สุด คือ บิดา มารดา รองลงมาคือตนเอง เพื่อน คนรู้จัก และบุคลากรทางการแพทย์ตามลำดับ (ตารางที่ 6,7)

ตารางที่ 6 สุขภาพทางเลือุกที่เคยเลือกใช้ก่อนเข้าศึกษา

รายการ	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	มหาวิทยาลัย
	(คะแนน)	(คะแนน)	แม่ฟ้าหลวง (คะแนน)
นวด	221	224	176
กดจุด	42	28	14
ฝังเข็ม	40	14	0
ใช้ยาสมุนไพร	360	306	267
การอบ/ประคบสมุนไพร	113	42	94
ฤชิตัดตน	0	14	28
โยคะ	27	63	77
ไทเก๊ก	0	0	0
ชี่กง	14	14	27
สมาธิ	290	227	172
การควบคุมอาหาร	82	103	127
การอดอาหารเพื่อล้างพิษ	28	14	0
การบำบัดด้วยน้ำมันหอมระเหย	76	27	28
อื่น ๆ	0	0	0

ตารางที่ 7 ลักษณะการใช้สุขภาพทางเลือุกก่อนเข้าศึกษา

รายการ	มหาวิทยาลัยบูรพา	มหาวิทยาลัยมหาสารคาม	มหาวิทยาลัย
	(คน)	(คน)	แม่ฟ้าหลวง (คน)
รักษาอาการ/โรคที่ไม่รุนแรง	19	16	13
ร่วมกับแผนปัจจุบัน	12	10	7
ใช้เมื่อแผนปัจจุบันไม่ได้ผล	3	6	0
เพื่อบำรุงสุขภาพ	21	19	21
เพื่อป้องกันโรค	12	10	7
เพื่อความงาม	11	10	12
เพื่อผ่อนคลาย	23	15	14
อื่น ๆ	0	0	0

วิจารณ์

จากการศึกษาครั้งนี้พบว่านิสิต นักศึกษาเลือกเรียนตามอุดมการณ์ของตนเอง (69.16%) มากกว่าผู้ปกครองอยากให้เรียน (20.31%) หรือเรียนตามเพื่อน (0.00%) แสดงให้เห็นว่านิสิต นักศึกษา มีอิสระในความคิด การตัดสินใจตามความชอบ และตามความต้องการของตนเองมากขึ้น สอดคล้องกับผลการศึกษาปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรต่อเนื่องระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ พบว่าส่วนใหญ่ตัดสินใจเลือกศึกษาต่อด้วยตนเองเพราะมีความคิดเห็นว่ามีทักษะและความสามารถพิเศษที่ควรได้รับการสนับสนุน ทำให้มั่นใจว่าจะสามารถทำคะแนนได้ดีในสาขาวิชาที่เลือก⁵ และสอดคล้องกับการเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในโครงการผลิตครู การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ของนิสิตนักศึกษา ในกลุ่มภูมิศาสตร์ภาคอีสาน ที่พบว่าอิทธิพลจากกลุ่มเพื่อนมีส่วนในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาน้อย⁶

ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกสถาบันศึกษาของนิสิตนักศึกษา มีจำนวน 6 ด้าน ให้ความสำคัญต่อยังปัจจัยทางด้านแตกต่างกันเล็กน้อย สอดคล้องกับทฤษฎีการตัดสินใจและการกระทำทางสังคม ของ Reeder⁷ ที่อธิบายว่าเหตุผลในการตัดสินใจกระทำสิ่งหนึ่งสิ่งใดของบุคคลนั้นประกอบด้วยปัจจัยหลายๆ ประการ การตัดสินใจเข้าศึกษาต่อที่นั้นผู้เรียนจะต้องพิจารณาด้วยเหตุผลต่าง ๆ ประกอบกัน และการตัดสินใจแต่ละครั้งอาจเปลี่ยนแปลงไปตามแต่ละสถานการณ์ขึ้นอยู่กับเหตุผลในการตัดสินใจที่อาจมาจากปัจจัยอื่น ๆ ได้แก่ ความเชื่อ มาตรฐานค่านิยม และขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นต้น

โดยรวมพบว่า นิสิต นักศึกษาที่มีเพศและระดับการศึกษา ของผู้ปกครองต่างกัน ทั้ง 3 สถาบัน มีปัจจัยในการเลือกสถานศึกษาไม่แตกต่างกันตามสมมติฐานของการวิจัย คือให้ความสำคัญต่อยังปัจจัยแต่ละด้านในระดับปานกลางมากที่สุดเหมือนกัน ปัจจัยที่ส่วนใหญ่ให้ความสำคัญลำดับแรก ๆ คือด้านผลิตภัณฑ์ ได้แก่ ความน่าสนใจของหลักสูตร และประโยชน์ของเนื้อหาวิชา ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกโรงเรียนนานาชาติของผู้ปกครองนักเรียนในจังหวัดเชียงใหม่ ที่พบว่าปัจจัยที่มีผลในระดับมากคือปัจจัยด้านผลิตภัณฑ์ ส่วนปัจจัยด้านสถานที่ ราคา และการส่งเสริมการตลาดอยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน⁸ แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนส่วนใหญ่ให้ความสนใจในหลักสูตร และประโยชน์ของซึ่งเป็นวิชาชีพที่สามารถนำไปใช้ดูแลสุขภาพตนเองและ

ครอบครัวได้รวมทั้งสามารถประกอบอาชีพได้หลากหลาย ทั้งรับราชการและอาชีพอิสระ เมื่อสำเร็จการศึกษาแล้ว มีโอกาสหางานทำได้ง่าย มีเพียงส่วนน้อยที่จะนำความรู้ไปประกอบอาชีพเดิมของครอบครัวซึ่งสะท้อนให้เห็นว่าผู้เรียนให้ความสนใจอาชีพด้านการแพทย์แผนไทยมาก แม้ว่าพื้นฐานของครอบครัวจะไม่ได้ประกอบอาชีพด้านนี้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากแพทย์แผนไทยกำลังเป็นที่ต้องการและได้รับการยอมรับ รวมทั้งมีการส่งเสริมในระดับนโยบายของกระทรวงสาธารณสุขที่ให้ความสำคัญกับการดูแลสุขภาพด้วยแพทย์แผนไทยและการแพทย์ทางเลือกแบบองค์รวม ดังนั้นสถาบันควรดำเนินการปรับปรุงพัฒนา หรือรักษาระดับปัจจัยที่นิสิตให้ความสำคัญเป็นลำดับแรกให้คงระดับเดิมหรือดีขึ้น เพื่อแข่งขันกับสถาบันศึกษาอื่นที่จัดการเรียนการสอนในหลักสูตรเดียวกัน

การใช้บริการสุขภาพทางเลือกก่อนเข้าศึกษาพบว่านิสิต นักศึกษาทั้ง 3 สถาบัน ส่วนใหญ่เคยใช้สุขภาพทางเลือก (65.78%) เคยใช้ยาสมุนไพรมากที่สุดเหมือนกันโดยใช้เพื่อบำรุงสุขภาพมากที่สุดใช้เมื่อแผนปัจจุบันไม่ได้ผลเป็นลำดับสุดท้ายเหมือนกัน ผู้ที่มีส่วนในการตัดสินใจเลือกใช้ส่วนใหญ่เป็น บิดา มารดา (51.74%) รองลงมาคือ ตนเอง (49.5%) บุคลากรทางการแพทย์ มีส่วนในการตัดสินใจเลือกใช้ น้อยที่สุด (10.48%) แสดงให้เห็นว่าผู้เรียนมีพื้นฐานความสนใจรู้จักยอมรับ และเลือกใช้ สุขภาพทางเลือกในการดูแลสุขภาพเพื่อ บำรุงสุขภาพ ตนเองมากกว่าใช้เพื่อรักษาโรคหรืออาการ เจ็บป่วย โดยที่ผู้ปกครองหรือบุคคลใกล้ชิดมีส่วนสำคัญ ในการตัดสินใจเลือกใช้สุขภาพทางเลือก

กิตติกรรมประกาศ

คณะกรรมการแพทย์แผนไทยอภัยภูเบศร มหาวิทยาลัยบูรพา ได้ให้ทุนสนับสนุนในการทำวิจัย ขอขอบคุณนิสิตนักศึกษา ทั้ง 3 สถาบัน ที่ให้ความร่วมมือเป็นอย่างดีในการดำเนินงานวิจัยครั้งนี้

เอกสารอ้างอิง

1. กองทะเบียนและประมวลผล มหาวิทยาลัยมหาสารคาม คู่มืออาจารย์ที่ปรึกษา ปีการศึกษา 2551. ขอนแก่น: โรงพิมพ์คลังนานา; 2551.
2. โรงเรียนอายุรเวทธารง สถานการแพทย์แผนไทยประยุกต์ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล.การแพทย์แผนไทยในคณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล. กรุงเทพฯ:

3. กลุ่มสถาบันการศึกษา สาขาการแพทย์แผนไทยประยุกต์. การแพทย์แผนไทยประยุกต์กับการพัฒนา การแพทย์แผนไทยให้ยั่งยืน.กรุงเทพฯ: ศุภวณิชการพิมพ์; 2554.
4. วิลาวัลย์ จิ่งประเสริฐ. การคัดเลือกแพทย์แผนไทยในโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบล ปีงบประมาณ 2553 [อินเทอร์เน็ต]. 2554 [20 มีนาคม 2554]. สืบค้นจาก เว็บไซต์: http://ittm.dtam.moph.go.th/newsyear_53/December%202010/news-241210.html
5. ทิพวรรณ นันตระกูล. ปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการตัดสินใจของนักศึกษาที่เข้าศึกษาต่อในหลักสูตรต่อเนื่องระดับปริญญาตรี คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย เชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัยเชียงใหม่; 2544.
6. สุจิตตา โทชะ. การเปรียบเทียบปัจจัยในการตัดสินใจเลือกเข้าศึกษาในโครงการผลิตครู การศึกษาขั้นพื้นฐานระดับปริญญาตรี (หลักสูตร 5 ปี) ของมหาสารคาม: มหาวิทยาลัยมหาสารคาม; 2551.
7. สุรพล กาญจนะจิตรา.ระเบียบวิธีวิจัยทางสังคม-ศาสตร์. กรุงเทพฯ: กรมการพัฒนาชุมชน กระทรวงมหาดไทย; 2536.
8. จิราภรณ์ ไนฝั้น. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกโรงเรียนนานาชาติของผู้ปกครองนักเรียน ในจังหวัดเชียงใหม่. (การค้นคว้าแบบอิสระ). เชียงใหม่: มหาวิทยาลัย เชียงใหม่; 2546.